

ادبیات عمومی و فلسفه

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۶ ربیع الاخر ۱۳۳۶ جمعه ایرتی ۱۹ کانون ثانی ۱۹۱۸ نومرو ۲۰-۵۱

ایران و بیانیات ادبیات تأثری

پایتخت خلافت ، شامدن بغداده انتقال اتمه‌یدی ، عربك شیمة قدیمه‌سی پایدار اوله‌جق ، ویا
 کندی استعداد جلیسی داخنده دوام و تکامل ایده‌بیله‌جکمی ایدی ؟.. ظن ایتم . و اوپله ظن ایدیورم‌که
 بوسفرده ملاذمدنلرینی یونان ، روم ، بیزانس مدنیتلرینک انقاضندن وجوده‌کثیره‌جکوردی . حتی یونان
 قدیمک فلسفه‌سی ، مأمون دورندن بو‌گونه قدر وجدان اسلامک برحاکم متحکمی بولنیور . اقوام‌محکومه‌یی
 رام ایتمک ، حتی رام ایتمک دکل ، اوکا رام اولماق ایچون یالکتر غلبه‌ سیفیه کفایت ایتمز ، غالبیت
 تمدنیه‌ده لازمدر . تاریخده هیچ برقوم مستولی کوریله‌مزکه ضبط ایتدیکی ، یقیدیفی ، یاقدیدیفی برلرده
 کندینه متفوق برجمیت متمدنیه‌یه تصادف ایدنجه اونک ، آز چوق ، محکوم مآثری اولماسون .
 ایشته عربك عجمله تصادم واختلاطندن‌ده بونتیجه حاصل اولدی .
 اسلامک اک بیوک حکماتی ایرانک عرق نیچینندن ظهور ایدیوردی . واقعا بونلر عربجه یازدیله
 فقط عجمجه دوشوندیلر . عجم کوزیله کوردکلرینی ، عجم قلیله طویدقلرینی عرب‌لسانیله افاده ایدیورلردی .
 هرشیدن زیاده ادبیاتیه مباهی بولنان وفلاسفه یونانک آثارینی اخذ ایدرکن یونان قدیمک اشعارینی
 کندی شعرلرینک فوقنده تصور ایده‌مدیکی ایچون اقتباس وترجه ایتمکده امال وغفلت ایتمش اولان
 عرب ، عجمک لسان ساقطی هنوز طوغرولمه‌دن کوردی‌که کندی شعرنده ممتنع‌التظیر و بی‌تظیر
 ظن ایتدیکی شعرنده فرس قدیمک روح شائق ترنم‌ساز اولیور .
 بیك تاریخندن صوکره کلن شعرانک اک بیوکلرندن اولان شوکت بخارینک شوکوزل بیقی بوسطرلری
 بازارکن‌ده خاطر به‌کلدی . زواللی شهزاده‌ دربردر دیرکه :

زان برق بی‌عمود جهان لاله زار شد

کلشن پراز کل است و بهار از میان کم است .

أوت ، بر بهار غائبك آب و تاب فیاضی عربك کلزار اشعارنده یکی لاله‌لر و یکی کللر ابداع ایدیوردی .
 عربله عجمک اختلاطندن صوکره ایکی قوم اراسنده متوالی برمبادله الفاظ وافکار اولدی . عرب
 عجمه کلمات ، عجمده عربیه معنی اعاره ایدیوردی . و بوسایه‌ده هم اسکی عربك ، هم ایران قدیمک
 روخنده بر مجدد ، برحالت خصوصیه حاصل اولدی .

هر شینک وارلنی سنک اوز کدر .
 کندینی چوق کورن کندی کوز کدر .
 بوملکه حکم ایدن سنک سوز کدر ،
 قالبک کرسی در ؛ سلطان سنده در .

هی رضا طاقت یوق حتی انکاره :
 سن محرم ایتمسک دیدار یاره .
 شیمدی آگاه اولدم سر اسراره :
 عالمی یارادان وجدان سنده در .

آرناوود کویی - ۱ نیسان ۱۳۳۳

مشاهدات

ژاپونیا ده بعض عقیده لر

— بر معبدی زیارت مناسبتیه —

محرری : سامی زاده شایا

طو کیوده ایکن هر نه زمان [چو - اورجی] معبدینک کائن اولدوغی جاده دن کچسه م نظر لم ،
 اوزونجه بر قارطونه ایری حرفلره یازلمش شو اعلان اوزرینه بلا اختیار تمرکز ایدر قالیردی : « هر
 آیک سکزنجی ، اون سکزنجی ویکرمی سکزنجی کونلری بوراده دینی موعظه لر ایراد ایدیلیر . . »
 بر اجنبی نک بوموعظه لر دن برنده اثبات وجود ایتکلکی هیچ بر محذوری داعی اولامیه جغنی
 بعد التحقیق انکلیزجه یه آشنا اولان ژاپون آرقداشمله آیک سکزنده سامعین میانه داخل اولدق .
 بشوش چهره لی بر ژاپون بزی اغزاز واکرام ایله موقع مخصوصه کوتوردی . بوراسی ، بویوچک
 بر اودا ایدی . اودانک واعظه تخصیص اولونان قسمنده اوزری غایت لطیف ، اولدجه صنعتکارانه
 ایشلمش رسملره مزین ایکن معمول بر اورتو ایله مستور یوکسکجه بر ماصه بولونیوردی . ماصه نک
 اوستنده کوچوک بر چینغراق ، کتب مقدسه حفظنه مخصوص ظریف صندوق ، و ، آسکی چین پورسولندن
 معمول بر بخوردانلق واردی . ماصه نک اوکنه چرچوه ایچنده معلق بردا وول ، و آرقه سنده یوکسک
 آرقه لی بر قولتوق صندالیه سی وضع اولونمشدی . حضارک اکثریتنی قادینلر ، راهبه لر ، اصناف و بر
 قاچ دانه ده چوجق تشکیل ایدیوردی . یالکز بر قادین کوردم که نسبة یوکسکجه بر عائله یه منسوب

اولدوغی اطوار کیارانه سندن آ کلاشیلیوردی . شیقجه کینمش ایدی، کندیسه برده خدمتجی رفاقت ایدیوردی . مراسمور اولدینی آدای شوخانه سندن آ کلاشیلان بودلبر ژاپون قیزی مقام احترامده خیف انخار یابارق ، اطرافه تبسملر صاچارق قابودن ایجری کوردی ، ومعدک مناسب کوردیکی بریزنده دیز اوستی اوتوردی . هیچ برحرکتی نظر دقتیدن دورقالمایان بوقادین، غریب بروضع وطور ایله جیندن ظریف برتوتون طرزبایی و صوک درجه شیق کوچوک برپیو چیقاردی ، توتونی پیویه دولدورارق بویوک برذوقله ایچمکه باشلادی !..

اودانک اوتهسنه بریسنه ، غریبدر ، برآلای سیغاره طابلهسی وسیغاره یاقق ایچون آتشدانقلر قویملر ! هرکس بلا آرام چکیوردی ! ایسته بویلهجه آره دن یاریم ساعت کجدی . نهایت بر راهب کلهرک ماصه نك اوکنده کی داوولی چالغه و برطرفده : [نا ، موو ، میو ، هو ، رهن ، غو ، کیو] جملهسی تکراره باشلادی . حضارده راهبه اشتراک ایتدی ، بویلهجه اورته لقمه برولوله در قوبدی !..

بلا فاصله ، یک آهنگ اولهرق تکرار ایدیلن بوغریب کلهر — بالاخره اجرا ایتدیکم تدقیقانه نظراً — بوودیزمک برفرعی اولان [نی چیرمن] مذهبنک یکانه آیین دینیسی ایش ! فقط سانسقریت صدالریخی آ کدیران بوکلهرک ژاپونجهده هیچ برمعنا ومدلولی یوق ایش ! بونلری کال خشوع وخضوع ایله تکرار ایدنلرده بوکلهرک معناریخی بیلیمورلریمش !..

آیینی متعاقب ، قیرمزی و بیاض البسه یه بورومش اولان واعظ ، [آیام رسمیهده ژاپونلروحتی جینیلر دائماً بیاض البسه اکتسا ایدرلر] آئنده [هوککه] عنوانی مقدس کتابی حامله کندیسنی تعقیب ایدن تبذیلله برابر عرض اندام ایتدی ، و [طوقونوما] [*] ده اصیلی بولونان رسمک اوکنده کال احترامله آ کیلداکن صوکره ماصه نك باشنده اخذ موقع ایلهدی ، اطرافنه بر کوز کزدیرمک هرکسی سکوته دعوت ایتک اوزره اوچ دفعه جینغراغه باصدی، بخوردانلغه برآز بخور آتدی ، وبوتون بونلردن صوکره کتاب مقدسدن برقره اوقودی ؛ حضارده یک آهنگ اولارق کندیسنه اشتراک ایتدیلر . بونی متعاقب واعظ افندی کیمسه نك اشتراکی اولقسزین یالکز باشنه یینه عینی کتابدن برقره ده اوقودی؛ بواثانده حضار طرفندن کندیسنه، کاغدره صارلمش باقر پاره لر یاغدیریلیوردی !.. بومراسم ابتداییه دن صوکره واعظ افندی به تپسی ایچنده چای کتیرلیدی . چایی کال لذتله ایچدکن وبرقاچ دفعهده یوتقونهرق حضاری شویله برسوزدکن صوکره سوزه باشلادی : [کیشی موچین] ک یوم مخصوصی شرفنه [**] بوکون بوراده بویوک برخلوص قلب ایله طوبلانوب موعظه می استماع ایدیشکز بیلسه کز نی نه مرتبه سهویندیریور ، بنده نه درین ونه طاتلی حسیات اویاندیریور . « حضار ، واعظک بو کوچوک مقدمه سنه هب بردن : ناممی بو ! ناممی بو !.. کلهرلیله مقابله ایتدیلر . بوکلهر ، آنجق « الله ، الله ، آمان یازبی » صورتنده ترجمه اولونابیلر . واعظ ، براییکی ثابیه توقی متعاقب تکرار سوزه باشلایارق :

[*] طوقونوما حقنده [دای نیپون] عنوانی اثرمک « ژاپون اولری وتقسیماتی » سرلوحه لی

فضلنده تفصیلات کافیه واردر .

[**] بواثانده ژاپون آرقداشم نوط آلیوردی . بالاخره بوژاپونجه نوطلری انکتردهده ا کال

تحصیل ایدن وبالطبع انکیزجه یه پک آشنا اولان مشهور [جی جی شیپون] غزته سنک سر محررینه ترجمه ایتدیردم . او ترجمه دن ایسته بو مقاله وجوده کلدی .

« بن ، دیدی ، بوکا قویاً امینم که [کیشی موجین] قلبریکزده درین برحس خرمیت و محبت حاصل ایتشدرد . [کیشی موجین] ، آتشدن بنا ایدلش برخانهده اقامت ایدن ابنای بشرک آلام و مصائبته هرزمان تأسف خوان اولمش ، و اونلری لوئیات دهردن قورتارمنی بروسیاه مجادله و مجاهده آنخا ایتشدرد . »

حضار : - ناممی بو ! ناممی بو ! ..

« قلبریکزده « حقیقت » و « ایمان » بولونمادجه [کیشی موجین] ایچون ادا ایتدیکنز صلاتک هیچ برقیمت و اهمیتی اولاماز . انسان ، دنیایه (مخلوق احتیاجات) اوله رق کلیر . او ، دائماً آزار و دائماً عبادتته مواظبدر . سیاره زمین اوزرنده سزک و بنم برچوق احتیاجاتمز و برچوق آرزولریمز وار . ایچمزده احتیاجدن و آرزودن وارسته برکیسه کوستردیلمیرمیکنز ؟ هرکس ایسته مز می که سما وارخ الی الابد پایدار اولسون ؟ مملکتی و عائله سی کسب رفاهیت و سعادت ایتسین ؟ هریر ریاض عدن قادار خوش ، هرکس مسعود و بختیار ، هر فرد ممنون و مبهیج بولونسون ؟ تهوت و بشرک آرزولری ، هم چوق وهم متوعدر . فقط شونقطه اساسیه بی ده خاطر دن اوزاق طوتیمالم که بولاتحصا آرزولریمز ، تابذایت حصوللرندن بری معبودلریمزک معلومیدر . بناء علیه قلبریکز دوغرو اولمادجه نماز و نیازدن هیچ بر فائده حاصل اولماز . فرضاً ، [ناموو] دعاسی اویله بر عبادتدر که سزی معبودله تقریب ایدر ، بونی تکرار ایتدیکنز زمان اگر قلبریکز دوغری و تمیز ایسه مطالبکنز اسعاف اولونور . بو ، صرف مذهبیزک مؤسس مقدسی (نی چیره ن) ک بر عقیده سی دکل ، بالذات بوودانک تعلیم مقدسیدر . بناء علیه تردد جائز اولاماز . »

حضار ، پروجد واستغراق ! - ناممی بو ! ناممی بو ! ..

« قلب بشر ، خلقه دوغرو و تمیزدر . فقط یدی حادثه واردر که اونی تلویث ایدر . [بویدی حادثه شونلردر : مسرت ، حدت ، حزن ، قورقو ، عشق ، عداوت ، آرزو .] بوودا ، دنیایی یاقان آتشلری کوردیکی زمان متأثر و متأسف اولور . بو آتشلر بشدر ؟ کوزل شی کورمک ، طاتلی سس دیکله مک ، خوش قوقو قوقلامق ، لذیذ اطعمه یمک و ، کوزهل ، شیق کینمک آرزوسی . ایشته هوسات نفسانیه سته بویله جه مغلوب اولان برکیسه قلبنه ده حاکم دکلدر . (بوودا) ، برمناسبنله : « افسوس ! آجینیر بوسفیل دنیایه ! .. » دیمشدی .

کیتدکجه دها زیاده وجده کلن حضار ، باشلری صاللا یارق : - ناممی بو ! ناممی بو ! ..

« کره زمین اوزرنده جسم بشردن دها پیس ، دها مردار هیچ برشی تصور ایدیله مز . انسانک وجودی فنا ، برباد بریاغ افزاز ایدر . کوزلر ، چاپاق یاپار ، بورون پیسلکه دولودر . آغز دن توکوروک و ضالیآ آقار . بوتون بوسایدینم ملوئات ، وجود بشرک اک پیس افزازانی ده دکلدر . بو غیر نظیف وجودی تمیز و متکمل اوله رق قبول ایتک نه بویوک برخطادر ! .. (بوودا) نک وصایاسی اوزره حرکت ایتزه ک ملوث وجودیمزی ، ناصل تطهیره قدرتیاب اولورز ؟ » حضار ، برمنوال سابق : - ناممی بو ! ناممی بو ! ..

« پک چوق متردد کیمسه لر واردر . بونلر ، طریق مستقیمدن انحراف ایتشلردر . نیچون کیدوب چیچکله باقالی و او بلرک لطافتندن حصه یاب ذوق اولمالی ؟ اویکنزه عودت ایتدیکنز زمان اومنظره قارشیسنده حس ایله دیککنز ذوق و سرورک زوال الیمنی آکلامیه جقمیسکنز ؟ نه دن آشفته قادینلرک بخش ایده جکلری حظوظات ملوقته به روی افتقار کوسترمه لی ؟ به دیککنز نفیس اطعمه نک داماقلریکزده

بیرا قاجنی لذت عجا نه قادر دوام ایدم بیلیر ؟ . دائماً بونی یا بقی ، شوتنی کورمک ، نادرز ونفیس اطعمه
یمک و کوزمل البسه اکتسا اتمک آرزولری پرورده ایله مکله سزی یاقان آتشی مادام الحیاة کور و کله مش
اولورسکز . بو ، آمان یاربی نه مدهش ، نه قورقوبج بر مسئله فکریه ! . . .

راهب [سابق بو] ، مشهور بر منظومه سنده شویله بویوروز : حقیقه ، بن چیچکلره پیدای
موانست اتمشدم ؛ فقط ، بونلر صولدی و دوکولدی . و بز ، یکدیگر یزدن آزلدیق . نه حزین ! . . . «
جدا ، قهقهه چیچکی نه قادر لطیف ، نه قادر کوزمل در ! - و ، بونکه برابر قیسه بر صباح
ظرفنده تویجاتی قاپاتیور ، یاواش یاواش سونویور . (زین - جو - بو - ساتسوو) عنوانلی کتابده
[بو کتاب ، کلاسیک بر بوو دیست اثریدر .] بر قرالک فاصل خاص باغچه یه کیدم رک چیچکلره کوزلرینی
نورلاندیرمق ایسته دیکی حکایه ایدلمشدر : بر مدت صوکره قرال او یقویه دالار ؛ او ، درین بر او یقوده
ایکن سرای قادینلری چیچکلری کاملاً یولارلر . او یاندیغی زمان ، قرال ، حزین بر منظره قارشیسنده
بولونور : باغچه نک او دلربا ؛ زینت بخش آزهار کونا کونندن هیچ بر اثر ونشانه قالمادیغنی کورهن
قرال ، بلا اختیار : « چیچکلر صولار و تولور ؛ انسانلرده اولدوغی کیی . . . بزده دوغار ، بویوز ،
خسته لانیر ، واک نهایت تولورز . . . »

بیلیم شوراده حاضر بولونانلر میاننده هیچ بریکز تولومی خاطر یکزه کتیریورمیسکز ؟ فقط ،
بیلیمش اولو کزکه یوزسنه معمر اولان پک مادر بولونور . بوقیضه مدت ظرفنده انسانلرک کندیلرینی
هوا وهوس آتشنه آتملری نه قادر حزیندر ! و بز ، شاید بو آتشدن قاجق ایسته یورسه ق ساحل
سلامته چیقیمق ایچون (بوودا) نک وصایاسنه توفیق حرکت ایتکدن باشقه بیلیم که چاره وارمی در ؟ «
حضار ، هب بردن : - ناممی بو !
« بالذات کندیسی بو هوا وهوس آتشدن قاجدیغی کوندن بری بوودانک بوتون دوشونجه لری
نوع بشرک سلامتته انحصار اتمشدر .

کتب مقدسه ده ، پک چوق کیمسه لرک درکه پستی معاصیدن اوج اعلا ی سلامتته ناصل صغود
ایتدکلرینی بر تفصیل اوقویوروز . ایشته بو (سلامت) ، بزدن میلیونلرجه میل اوزاق دکلدز . او
مرتبه یی احراز ایچون تولوب باشقه بر دنیا ده یکیدن دوغمغده لزوم و احتیاج یوقدر . هوسات
نفسانیه سنه غلبه ایدن هر فرد ، (بوودا) ایله مساوی اولور [ناموو - می یون - زهن - غو - کییو]
مناجاتی تکرار اتمکله بوودانک شفاعتته طلبکار دکلی یز ؟ مذهبیزک مؤسس مقدسی اولان (نی چیره ن) ک
تعلیقاتنه توفیق حرکت ایتزه ک بونتیجه یه ناصل وزیرز ؟ بناء علیه مناجاتیزی تکرار ایدر کن قلبلریمز
هر دورلو ریا ویالاندن مبرا اولمالی ، وصفوت قلب ، نزاهت فکر ، حسن نیت دائماً رهبر آملز بولونمالیدر . . . «
واعظ افندیکنک بو صوک حرارتلی وهیجانلی جمله سی اوزرینه حضار ، درین بر خشوع ایله ینه
او معهود : - ناممی بو ! ناممی بو ! . . . جمله سی پک آواز اولارق ترنم اتمکله باشلادی . بر طرفدن
داوولک سی ، دیگر طرفدن حضارک صدای مترمی اودانک ایوان وجدارنده عکسلر پیدا ایدم رک اورته لغی
ولوله یه ویریوردی . بو ائناده واعظ ، کمال عظمتنه موقعی ترک ایدوب کتب مقدسه یی حامل اولان تلیدینی
تغیباً کلدیکی کیی . . . عینی مراسم دائره سنده - اورادن چیقدی ، کیتدی . حضارده برر برر طاغیادی .
فقط بن ، بو (حضار) و بو (موعظه) قارشیسنده اوله بر شاشقینلغه اوغرامشدم که معبدده آرتق هیچ
کیمسه قالمادیغنی جالیده اوطوردینم یردن قالمقی ایسته میور ؛ اطرافه حیران حیران باقیوردم ! . . .